

Географічне поширення промислового виноградарства: аналіз впливу агрокліматичних чинників

Руднева Марина Григорівна

Аспірантка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
e-mail: marina_rudneva@list.ru

This paper analyses the influence of agro-climatic factors on the world's viticulture spreading. Boundaries of modern industrial viticulture are marked.

Виноградарство – галузь рослинництва, що займається вирощуванням винограду та забезпечує населення свіжим та сушеним виноградом, а виноробну, консервну та кондитерську промисловість – сировиною. Одним з провідних напрямків світового виноградарства є вирощування технічних сортів винограду для виноробних підприємств, первинного та вторинного виноробства, що випускають виноматеріали, натуральні та спеціальні вина, ігристі вина, шампанське, коньяк, бренді та виноградний спирт.

Станом на 2010 рік, загальна площа виноградників у світі складала майже 8 млн. га. З них понад половина знаходяться в Європі (Рис.1). Друге місце займають країни Азії, за рахунок стабільного зростання кількості виноградників в Китаї, Індії та Ірані [4].

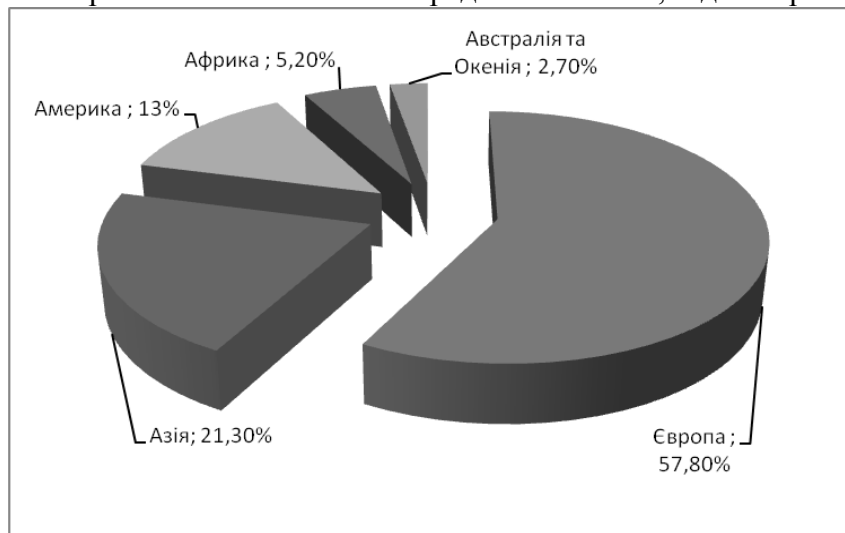

Рис.1. Діаграма співвідношення масивів світових виноградників [2, 4]

Така територіальна структура зумовлена різноманітними факторами, зокрема традиціями виноградарства та виноробства, особливостями економічних умов і місцевого споживання та низкою інших. Проте, визначальними для виноградарства все ж залишаються природні чинники.

Найбільш сприятливі умови для виноградарства існують в теплому (субтропічному) і помірному термічних поясах. Прикладами таких територій може бути майже все Середземноморське узбережжя, штат Каліфорнія (США), Південний берег Криму та ін. В цих областях виноградні кущі ростуть безперервно, що іноді дозволяє отримувати два врожаї на рік.

З наближенням до полюсів вегетаційний період скорочується, знижується сума активних температур. В областях з континентальним кліматом бувають сильні зимові морози, що також є лімітуючим фактором у розвитку виноградарства. Ближче до екватора кількість тепла і вологи перевищує оптимум для виноградної лози. В зоні напівпустель та пустель вирощування винограду можливе лише за умов зрошення.

Виноград можна культивувати на ґрунтах, що непридатні, або малопридатні для інших сільськогосподарських культур.

Виноградарство поширене на рівнинах та в гірських районах. Проте, найбільш сприятливими є передгірні та гірські території, з розташуванням виноградників на південних освітлених підвітряних схилах або в долинах [1].

В даному дослідженні проаналізовано співвідношення районів поширення промислового виноградарства та агрокліматичних показників, що є визначальними для виноградарства – сума активних температур та коефіцієнт зволоження території (Рис.2.).

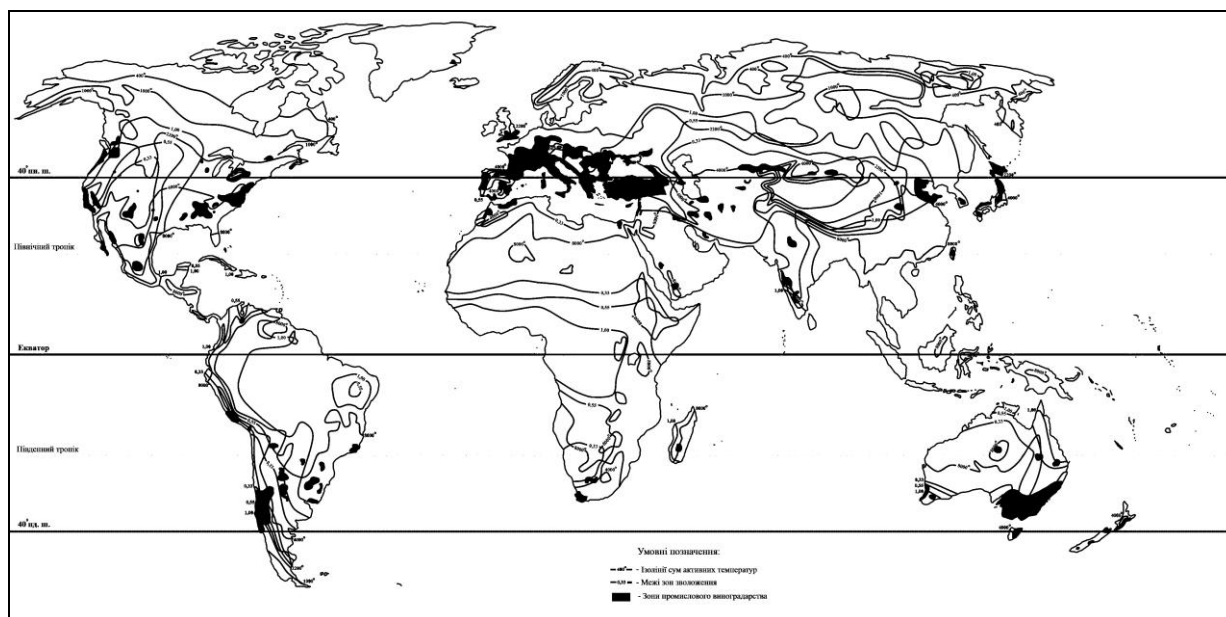

Рис. 2. Картосхема взаємозалежності районів поширення промислового виноградарства та агрокліматичних показників (суми активних температур, коефіцієнтів зволоження) [2,3]

Порівнявши показники сум активних температур та коефіцієнти зволоження з територіальним поширенням масивів промислових виноградників – було окреслено межі сучасного розповсюдження виноградарства та виявлено його основні закономірності.

Провідні райони промислового виноградарства обмежені ізолініями сум активних температур 2200°- 6000° та ізолініями коефіцієнтів зволоження від 0,33 до 1,0. У гірських районах, зокрема в Болівії (2500-3000м над рівнем моря), на Памірі (2300 м), в Дагестані (1400 м) та Азербайджані (до 1300 м) та деяких інших районах, суми активних температур можуть сягати 8000°. А в пустельних та континентальних районах коефіцієнти зволоження можуть зменшуватися до 0,3 і менше, що компенсуються за рахунок штучного зрошення.

Отже, в північній півкулі промислова культура винограду досягає 51° північної широти (Німеччина). Південна межа проходить по 39° південної широти (Чілі) та 43° південної широти (Нова Зеландія).

Таким чином, виноградарство розповсюджено по всьому світу, проте основні масиви з вирощування технічних сортів зосереджені між 30° - 51° північної широти і 30° - 43° південної широти. Детермінантами такого поширення є перш за все природні, зокрема агрокліматичні чинники.

Література

1. Энциклопедия виноградарства / Под. ред. А. И. Тимуш. – Кишинев: Гл. ред. Молд. Сов. Энциклопедии, 1986.
2. Clark O. *Oz Clarke's Wine Atlas*. – Pavilion, 2007. - 336 p.
3. Агроклиматическая карта мира [Електронний ресурс] // Портал Академік . – Режим доступу: http://geography_atlas.academic.ru/1360/Агроклиматическая_карта_мира
4. FAOSTAT. [On-line database]. – Access regime: <http://faostat.fao.org/>